

Srednja zdravstvena šola Celje

DELO MEJNIH ORGANOV S POUČENJEM NA VARNOSTI V CESTNEM PROMETU

Raziskovalna naloga

Avtorici:
Barbara Novak, 3. c
Nina Zdolšek, 3. c

Mentor:
Peter Čepin Tovornik, dipl., zn., dipl. san. inž.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2013

ZAHVALA

Najina raziskovalna naloga ne bi nastala brez pomoči nekaterih ljudi, ki so nama namenili svoj čas ter podali svoje ideje in nasvete.

Najprej bi se iskreno zahvalile najinemu mentorju, gospodu Petru Čepinu Tovorniku, ki nama je v času nastanka raziskovalne naloge dajal nasvete, naju usmerjal in vložil v to veliko svojega truda in časa. Zahvala gre tudi gospe Anamariji Vrhovec, dipl. m. s., mag. manag., za strokovni pregled naloge, gospe Franji Dobrajc, prof., za prevod povzetka v angleščino, gospe Maji Antoniĉ, prof., za slovniĉni pregled naloge, gospe Smilji Pevec, univ. dipl. biol., za koordinatorsvo raziskovalne dejavnosti na šoli, gospe Nini Lobe Seliĉ, prof., gospodu Mateju Korenu za tehniĉno izvedbo naloge in ravnateljici, gospe Katji Pogelšek Źilavec, prof., mag. posl. ved, ki podpira mladinsko raziskovalno delo.

Da smo lahko izvedle empiriĉni del, se zahvaljujema dijakom Srednje zdravstvene šole Celje, ki so izpolnili anketni vprašalnik. Za laŹji vpogled v delo carinikov ter da sva videli, kako delo carinikov resniĉno poteka, se zahvaljujema gospodu Andreju Lesjaku ter celotni ekipi iz Carinske uprave Celja, saj so nama zelo nazorno in ĉudovito predstavili svoj poklic.

KAZALO

Kazalo vsebine

ZAHVALA.....	2
KAZALO	3
Kazalo vsebine	3
Kazalo tabel.....	4
Kazalo grafov.....	4
Kazalo slik.....	5
POVZETEK	6
ABSTRACT	7
1 UVODNI DEL.....	8
1.1 Uvod.....	8
1.2 Opredelitev namena in cilja raziskovalne naloge	8
1.3 Hipoteze raziskovalne naloge	8
1.4 Metode dela.....	9
2 TEORETIČNI DEL.....	10
2.1 Značilnosti državne meje	10
2.2 Opredelitev državne meje	10
2.3 Državno ozemlje	10
2.4 Vrste mejnih prehodov	10
2.5 Schengen.....	11
2.6 Evropska zakonodaja na področju opravljanja nalog varovanja državne meje in kontrole.....	12
2.6.1 Amsterdamska pogodba	12
2.6.2 Zakonik Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja- Zakonik o schengenskih mejah.....	12
2.7 Zakonodaja Republike Slovenije na področju opravljanja nalog varovanja državne meje in mejne kontrole.....	13
2.7.1 Zakon o policiji.....	13
2.7.2 Zakon o nadzoru državne meje	13
2.8 Izravnalni ukrepi.....	14
2.9 Strategija dela policije na državni meji	15
2.10 Pregled vozila	15
2.11 Pregled sumljivega vozila.....	16
2.12 Obisk carine	16
3 EMPIRIČNI DEL.....	20
3.1 Vzorec	20
3.2 Čas raziskave.....	20
3.3 Obdelava podatkov	20
3.4 Rezultati raziskave	20
3.5 Primerjava rezultatov	33
3.6 Preverjanje hipotez in razprava	33
4 ZAKLJUČEK	35
5 PRILOGE.....	36
6 LITERATURA.....	39

Kazalo tabel

Tabela 1: Ali poznate kateri mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško? Če ga, ga dopišite.....	21
Tabela 2: Ste kdaj morali na mejnem prehodu pokazati dodaten dokument, če niste bili v spremstvu s starši?.....	22
Tabela 3: Se vam zdi, da je po vstopu Slovenije v schengensko območje režim na meji strožji?	23
Tabela 4: Je na meji med Slovenijo in Hrvaško po vašem mnenju dovolj poskrbljeno za splošno varnost?.....	24
Tabela 5: Ste seznanjeni s pravili obnašanja na mejnih prehodih?	25
Tabela 6: So vas kdaj na mejnih prehodih opozorili na varnostni pas, če niste bili pripeti.	26
Tabela 7: Ali ste že kdaj doživeli, da so vam na mejnem prehodu izvedli celoten pregled avtomobila?.....	27
Tabela 8: So po vašem mnenju table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu?	28
Tabela 9: Se vam zdijo mejni prehodi dobra rešitev z vidika varnosti in kontrole v cestnem prometu in zakaj?	29
Tabela 10: Se vam zdi ukinitve mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep?.....	30
Tabela 11: Kakšne so vaše osebne izkušnje z zaposlenimi na mejnih prehodih?	31
Tabela 12: Bi bili zaposleni na mejnem prehodu?	32

Kazalo grafov

Graf 1: Ali poznate kateri mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško? Če ga, ga dopišite.....	21
Graf 2: Ste kdaj morali na mejnem prehodu pokazati dodaten dokument, če niste bili v spremstvu s starši?.....	22
Graf 3: Se vam zdi, da je po vstopu Slovenije v schengensko območje režim na meji strožji?	23
Graf 4: Je na meji med Slovenijo in Hrvaško po vašem mnenju dovolj poskrbljeno za splošno varnost?	24
Graf 5: Ste seznanjeni s pravili obnašanja na mejnih prehodih?	25
Graf 6: So vas kdaj na mejnih prehodih opozorili na varnostni pas, če niste bili pripeti?	26
Graf 7: Ali ste že kdaj doživeli, da so vam na mejnem prehodu izvedli celoten pregled avtomobila?.....	27
Graf 8: So po vašem mnenju table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu?.....	28
Graf 9: Se vam zdijo mejni prehodi dobra rešitev z vidika varnosti in kontrole v cestnem prometu in zakaj?	29
Graf 10: Se vam zdi ukinitve mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep?.....	30
Graf 11: Kakšne so vaše osebne izkušnje z zaposlenimi na mejnih prehodih?	31
Graf 12: Bi bili zaposleni na mejnem prehodu?	32

Kazalo slik

Slika 1: Prostori Carinske uprave v Celju (7. 3. 2013).....	16
Slika 2: Pregled vozila s psom (7. 3. 2013).....	17
Slika 3: Policijsko vozilo za izločanje vozil iz prometa (7. 3. 2013).....	17
Slika 4: Carinsko vozilo z rentgenom (7. 3. 2013).....	18
Slika 5: Pregled prtljage z rentgenom (7. 3. 2013)	18
Slika 6: Raztovarjanje prtljage (7. 3. 2013).....	19
Slika 7: Schengenski kombi (7. 3. 2013)	19
Slika 8: Ogled policistovega dela (7. 3. 2013).....	19

POVZETEK

V teoretičnem delu raziskovalne naloge z naslovom Delo mejnih organov s poudarkom na varnosti v cestnem prometu je opisana značilnost državne meje, vrste mejnih prehodov, slovenska in evropska zakonodaja na področju opravljanja nalog varovanja državne meje in kontrole ter ogled in predstavitev dela Carinske uprave Celje.

Osnova za obdelavo podatkov je bilo 109 anketnih vprašalnikov, ki so jih izpolnili dijaki od 1. do 4. letnika Srednje zdravstvene šole Celje, programa zdravstvena nega. Rezultati so pokazali, da mejne prehode med Slovenijo in Hrvaško pozna največ (69 %) dijakov 4. letnika, od 42 % (4. letnik) do 74 % (1. letnik) so mnenja, da je na njih dovolj poskrbljeno za splošno varnost. Več kot polovica dijakov je seznanjena s pravili obnašanja na mejnem prehodu. Od 23 % (4. letnik) do 74 % (1. letnik) dijakov meni, da so table za obveščanje pred mejnimi prehodi dovolj dobro vidne z vidika voznika oz. sovoznika. Od 50 % (4. letnik) do 74 % (3. letnik) dijakov ne bi bilo zaposlenih na mejnih prehodih.

Ključne besede: mejni prehod, dijaki, varnost, cestni promet, carina, policija.

ABSTRACT

In the theoretical part of this research entitled The work of border authorities with the emphasis on road safety is described the feature of border, types of border crossings, Slovenian and European legislation in the field of performing the tasks of border surveillance and control, display and presentation of the Customs administration Celje.

The basis for the data processing was 109 questionnaires, filled in by students from 1st to 4th classes from Secondary school for nurses Celje, nursing programme. The results showed that the borders between Slovenia and Croatia are known to (69%) students who attend 4th class, from 42% (4th class) to 74% (1st class) students are of the opinion that there is enough care for general safety on them. More than half of the students are familiar with the rules of behaviour on the border crossing. From 23% (4th class) to 74% (1st class) students believe that the information boards before crossing the border are visible enough for a driver and a passenger. From 50% (4th class) to 74% (3rd class) students would not be employed on border crossing.

Keywords: border crossing, students, security, road transport, customs, police.

1 UVODNI DEL

1.1 Uvod

V sodobni družbi si skoraj ne moremo več predstavljati življenja družine brez prevoznega sredstva – motornega vozila, ki ni le materialna dobrina, ampak tudi najpogostejše prevozno sredstvo zlasti dnevnih (delovnih) migracij kljub zaskrbljujočemu negativnemu vplivu na okolje. Določena zasebna podjetja celo pogojujejo sklenitev delovnega razmerja z lastništvom osebnega avtomobila. V zadnjem času predstavlja osebni avto tudi statusni simbol v družbi. Nemalokrat gre za človekovo drugo največjo investicijo v življenju. Kdor si danes ne more privoščiti osebnega avtomobila ali pa ga mora iz finančnih razlogov prodati, je pogosto uvrščen med finančno podpopprečne (Podboj, 2009).

1.2 Opredelitev namena in cilja raziskovalne naloge

Namen naše raziskovalne naloge je bil ugotoviti, če dijaki poznajo mejne prehode med Slovenijo in Hrvaško, ali menijo, da je na njih dovolj poskrbljeno za splošno varnost, kakšne imajo osebne izkušnje na mejnih prehodih ter ali so table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu in kakšna se jim zdi ukinitve mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu.

Cilj raziskovalne naloge pa je, da bodo dijaki in širša javnost izvedeli, da je za varnost na mejnih prehodih dobro poskrbljeno.

1.3 Hipoteze raziskovalne naloge

Preden sva sestavili anketni vprašalnik, sva si postavili pet hipotez, in sicer:

- 1. hipoteza:** Več kot četrtnina dijakov posameznega letnika pozna vsaj en mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško.
- 2. hipoteza:** Več kot četrtnina dijakov posameznega letnika je mnenja, da je na mejnih prehodih dovolj (pogosto) poskrbljeno za splošno varnost.
- 3. hipoteza:** Več kot desetina dijakov posameznega letnika meni, da so table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu v Sloveniji.
- 4. hipoteza:** Več kot polovica dijakov vseh letnikov meni, da je ukinitve mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep (popolno oz. delno).
- 5. hipoteza:** Več kot polovica dijakov vseh letnikov še ni razmišljala o zaposlitvi na mejnem prehodu.

1.4 Metode dela

Za raziskovalno nalogo sva uporabili:

- študij različne literature;
- metodo anketnega vprašalnika in
- študijo primera.

Naše delo je potekalo po naslednjem vrstnem redu:

- najprej sva se z mentorjem dogovorili o izbrani temi,
- zastavili sva si namen in cilje raziskovalne naloge,
- nato sva preučili literaturo za podlago izvedbe teoretičnega dela raziskovalne naloge,
- postavile sva si pet hipotez in določili ciljno skupino ljudi,
- sestavili sva anketni vprašalnik z dvanajstimi vprašanji,
- nato sva pridobljene podatke analizirali, interpretirali ter jih podali v tabelah in grafih,
- na koncu pa sva na osnovi pridobljenih podatkov hipoteze potrdili oz. ovrgli.

Pri izdelavi raziskovalne naloge je bila uporabljena deskriptivna metoda s študijem literature, v praktičnem delu naloge pa je bil kot inštrument uporabljen anketni vprašalnik.

Anketiranje je bilo izvedeno med dijaki od 1. do 4. letnika Srednje zdravstvene šole Celje, programa zdravstvena nega. V raziskavi je uporabljen deskriptivna (opisna) metoda raziskovalnega dela. Podatki so bili zbrani z anketni vprašalnikom (Priloga 1). Anketni vprašalnik je vseboval 12 vprašanj, ki so bil odprtega in zaprtega tipa. Eno vprašanje je bilo dihotomno z odgovorom da/ne. Sedem vprašanj je bilo zaprtega tipa z večstransko izbiro, kjer je bilo ponujenih tri do šest odgovorov. Eno vprašanje je bilo kombinacija zaprtega in odprtega tipa, kjer so bili pod vprašanjem navedeni štiri odgovori, pod zadnjo alinejo pa so lahko anketiranci zapisali svoj odgovor, če ga niso našli med navedenimi. Tri vprašanja pa so bila zaprtega tipa z možnostjo obrazložitve svojega odgovora.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Značilnosti državne meje

»V mednarodnem pravu pomeni izraz »meja« črto, ki določa mejo teritorialnega območja jurisdikcije držav ali drugih entitet, ki imajo mednarodni status. Meja v tem smislu pogojuje sodobno teritorialno državo« (Celar, 2002). Meje so torej črte, ki jih umetno ustvari človek.

2.2 Opredelitev državne meje

Državna meja je črta, do katere sega državno ozemlje. Meja je predstavljena tudi na zemljevidih. Državne meje so kopenska in morska meja ter letališča in pristanišča, preko katerih poteka mednarodni promet (Zakon o nadzoru državne meje, 2004). »Mejna črta razmejuje območje Republike Slovenije od območij sosednih držav« (Zakon o nadzoru državne meje, 2004: člen 3).

Državna meja se označuje s skrajno točko, do katere seže suverenost neke države. Najpogosteje se meje določajo z mednarodnimi sporazumi med državami in kot take morajo biti tudi mednarodno priznane. Državna meja ima torej dvojno funkcijo. Omejuje območje državne jurisdikcije oziroma določa zunanjo mejo ozemeljske suverenosti in predstavlja obrambno črto (Ivanda, 1997).

2.3 Državno ozemlje

»Državno ozemlje obsega z državno mejo omejen kopni in vodni del zemeljske površine, kakor tudi podzemlje oziroma »podvodje« pod temi območji in zračni prostor nad njim« (Novak, Grabrovec, 2004).

2.4 Vrste mejnih prehodov

Po kategorizaciji jih delimo na mednarodne, meddržavne, mejne prehode za obmejni promet in prehodna mesta ter turistične cone. Na mednarodni mejnih prehodih lahko mejo prestopajo tako državljani sosednjih držav kot tudi državljani tretjih držav, ob izpolnjevanju zahtevanih pogojev glede posameznih držav ter z ustreznimi dokumenti za prestop meje. Na meddržavnem mejnem prehodu lahko mejo prestopajo samo državljani sosednjih držav. Tako lahko na meddržavnem mejnem prehodu z Republiko Hrvaško mejo prestopajo le slovenski in hrvaški državljani. Na mejnih prehodih za obmejni promet lahko prestopajo obmejni prebivalci z maloobmejnimi prepustnicami. Mejo lahko prestopijo tudi drugi državljani sosednjih držav z dovolilnico za enkratni prehod meje, ki jo dobijo na samem mejnem prehodu. Mejni prehod za obmejni promet pa lahko prehajajo tudi državljani tretjih držav po predhodnem dogovoru sosednjih varnostnih organov (Novak, Grabrovec, 2004).

Mejne prehode delimo tudi na stalne ali sezonske. Stalni mejni prehodi so odprti skozi vso leto, medtem ko sezonski obratujejo le določen čas v letu (Ivanda, 2003).

2.5 Schengen

Schengen se uporablja kot sinonim za odpravo mejne kontrole na notranjih mejah med državnimi članicami Evropske unije. Glavni namen schengena je prosto gibanje oseb med državami članicam Evropske unije. Ljudje se lahko na območju schengena gibajo prosto ne glede na to, od kod prihajajo, v kolikor so legalno vstopili na enem izmed schengenskih mejnih prehodov, in sicer za toliko časa, kolikor jim to dovoljuje vizum ali dovoljenje za prebivanje. Če oseba ne potrebuje vizuma za vstop v schengensko območje, je lahko v le-tem nahaja največ polovico šestmesečnega obdobja. Na zunanjih mejah držav članic se opravlja mejna kontrola v imenu vseh članic, zato tam veljajo strožja pravila (Tomc,2007).

Koselj (2009) omenja, da je zelo opazen vpliv schengenske ureditve na posameznike, saj ob prehodu notranje meje med državnimi članicami Evropske unije ni potrebno pokazati potne listine (potni list, osebna izkaznica ali mejna prepustnica). Ob tem pa poudarja, da so si države v sklopu nacionalne zakonodaje na svojem ozemlju pridržale pravico ugotavljanja identitete. Tako mora vsak posameznik, ki je prestopil mejo, izkazati svojo identiteto in v določenih primerih dokazati zakonitost svojega bivanja v državi članici.

21. decembra 2007 se je Slovenija pridružila državam schengenskega območja. Do 31. marca 2008 je bil odpravljen nadzor na notranjih kopenskih, morskih in zračnih mejah Evropske unije z namenom delovanja skupnega prostora za prost pretok oseb in za pospešitev prevoza ter pretoka blaga. Mejne kontrole se na notranjih mejah Evropske unije ne opravlja (Mrak, 2007). Sloveniji je bilo zaradi geografske pozicije dano opravljanje mejne kontrole zunanje meje Evropske unije, v tem pogledu pa ji je bila zaupana skrb za skupno varnost (Božnik, 2008). Učinkovito izvajanje schengenskega režima je odvisno od varovanja zunanje meje (Mrak, 2007).

Naloga varovanja državne meje v Sloveniji opravlja policija. Pred letom 1991 je naloge varovanja in stalnega nadzora državne meje opravljala jugoslovanska ljudska armada, ki je bila razvrščena po stražnicah neposredno ob meji. Po osamosvojitvi Slovenije je Slovenija sprejela formalnopravno podlago, s katero je slovenska policija začela s praktično izvedbo nadzora in varovanja državne meje. Tako se je začel proces prilagajanja in reorganizacije direktivam Evropske unije o opuščanju odvečnega nadzora in formalnosti na državnih mejah (Šandor, 2008).

Poleg varovanja zunanje meje se opravljajo še druge oblike nadzora meje. Na zunanji h mejah Evropske unije se na posebej določenih nadzornih točkah opravlja še fitosanitarni, carinski in inšpekcijski nadzor (Koselj, 2009). Osnovni cilj varovanja mej je tudi ta, da bi se posvetila pozornost kvalitetni oceni stanja vzdolž celotne schengenske meje (Šandor, 2008).

2.6 Evropska zakonodaja na področju opravljanja nalog varovanja državne meje in kontrole

S spremembo dela Ustave Republike Slovenije oziroma njenega 8. člena je uvedena možnost, da se ratificirano in objavljeno mednarodno pravo uporablja neposredno. Schengenski pravni red po veljavni Amsterdamski pogodbi spada v pravo Skupnosti in je del prava, ki ga je Republika Slovenija ob vstopu v Evropsko unijo sprejela v notranjo zakonodajo. Pravo EU ima prednost pred notranjim nacionalnim pravom držav članic. Razlaga nacionalnih zakonov, ki uveljavljajo direktive Evropske unije, mora temeljiti na pravu Evropske unije in veljavnih direktivah (Slak, 2008).

2.6.1 Amsterdamska pogodba

2. oktobra 1997 je bila podpisana Amsterdamska pogodba, ki je stopila v veljavo 1. maja 1999. Amsterdamska pogodba je v formalnem pogledu spremenila temelje Evropske unije, saj sta bili Pogodba o Evropski uniji in Pogodba o evropski skupnosti v celoti preštevilčeni. Tri pogodbe o ustanovitvi Evropskih skupnosti so bile poenostavljene tako, da so bile izpuščene zastarele določbe, sporazum o skupnih organih Evropske skupnosti in pogodba o združitvi pa sta bili vključeni v Amsterdamsko pogodbo. Vzpostavljen je bil tudi celovit institucionalni okvir za različne oblike skupnega delovanja med posameznimi državami (Burian, 1999; v Tomc, 2007).

2.6.2 Zakonik Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja- Zakonik o schengenskih mejah

13. oktobra 2006 je začela veljati Uredba evropskega parlamenta in svet z dne 15. marca 2006 o Zakoniku Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja. Zakonik o schengenskih mejah je pomemben za področje schengenske meje z vidika določb, ki urejajo prehod zunanjih meja, varovanje meje, osebje, sredstva za nadzor meje in sodelovanje med državami članicami (Slak, 2008).

Nadzor, ki je določen v Zakoniku, izvajajo mejni policisti v skladu z njegovimi določbami ter nacionalno zakonodajo. Države članice morajo zagotoviti zadostno število osebja na način, da je na njihovih zunanjih mejah zagotovljena učinkovita, visoka in enotna stopnja nadzora (Zakonik o schengenskih mejah, 2006).

2.7 Zakonodaja Republike Slovenije na področju opravljanja nalog varovanja državne meje in mejne kontrole

Najbolj pomembna zakona na področju opravljanja nalog varovanja državne meje in mejne kontrole sta Zakon o policiji in Zakon o nadzoru državne meje.

2.7.1 Zakon o policiji

Sprejet je bil leta 1998. Zakon o policiji v poglavju, kjer opredeljuje naloge in organizacijo policije, določa tudi varovanje državne meje in opravljanje mejne kontrole (Zakon o policiji, 2006). Zakon o policiji daje policistom pri opravljanju nalog varovanja državne meje in mejne kontrole pooblastila, da smejo ugotavljati identiteto, odkrivati storilce kaznivih dejanj in prekrškov, opraviti varnosti pregled osebe, stvari in prevoznega sredstva, pridržati osebo, ki so jo vrnili tuji varnostni organi in odrediti bivanja in namenske kontrole (Slak, 2009).

»Policist sme za nujno potreben čas, vendar največ za 48 ur, zadržati osebo, ki namerava ali je že prestopila mejno črto in obstaja razlog za sum, da je oseba nedovoljeno prestopila državno mejo in je zadržanje potrebno zaradi ugotovitve vseh potrebnih dejstev in okoliščin prehajanja državne meje.« (Zakon o nadzoru državne meje, 2007, 1. odstavek 32. člena).

»Policist lahko zaradi preprečevanja nedovoljenega vstopa in bivanja na ozemlju Republike Slovenije ter preprečevanja in odkrivanja čezmejne kriminalitete na mednarodnih prometnih povezavah in objektih, pomembnih za čezmejni promet, če to opravičuje varnostne razmere, ugotavljajo identiteto oseb ter opravijo kontrolo potnikov, prevoznega sredstva in stvari« (Zakon o nadzoru državne meje, 2007, 35. člen).

2.7.2 Zakon o nadzoru državne meje

Zakon o nadzoru državne meje, ki je začel veljati januarja leta 2003, je določil način organizacije ter način izvajanja mejne kontrole in ukrepe za varovanje državne meje (Zakon o nadzoru državne meje, 2002). Ta je v celoti prilagojen pogojem članstva Republike Slovenije v Evropski uniji, kot tudi uveljaviti schengenskega pravnega reda. Ta izhaja iz določb Zakona o nadzoru državne meje, ki določa postopke po ukinitvi mejnih kontrol na notranjih mejah držav članic Evropske unije. Prav tako je bila tudi zagotovljena pravna podlaga za izvajanje pooblastil slovenske policije v tujini (Slak, 2008).

Nadzor državne meje se opravlja z namenom, da se (Zakon o nadzoru državne meje, 2007, 2. člen):

- zavarujeta življenje in zdravje ljudi;
- preprečujejo in odkrivajo kazniva dejanja in prekrški ter odkrivajo in pridržijo njihovi storilci;
- preprečujejo nedovoljene migracije;
- zagotavlja varnost ljudi, premoženja in okolja;
- preprečujejo in odkrivajo druge nevarnosti za javno varnost in red.

»Mejna kontrola se opravi izključno ob namenu prestopa državne meje« (Zakon o nadzoru državne meje, 2007, 1. odstavek 28. člena).

Zakon o nadzoru državne meje v 28. členu 5. poglavja, z naslovom »Mejna kontrola«, predpisuje, da policist, ki opravlja mejno kontrolo, sme :

- zahtevati predložitev veljavnih dokumentov, ki so potrebni za prestop državne meje za osebe in predmete,
- vnesti v dokumente za prestop državne meje podatke o okoliščinah vstopa ali izstopa iz države,
- opraviti kontrolo potnikov, kontrolo prevoznega sredstva in kontrolo stvari, ki jih ima oseba s seboj,
- zadržati osebo za nujno potreben čas, vendar največ za 48 ur.

Osebno kontrolo, kontrolo prevoznega sredstva in kontrolo stvari pa predpisuje 29. člen Zakona o nadzoru državne meje:

- kontrola prevoznega sredstva je kontrola, ki zajema zunanji in notranji vidni pregled prevoznega sredstva in preiskavo prevoznega sredstva (3. odstavek, 29. člena Zakona o nadzoru državne meje);
- v primeru suma, da oseba v prevoznem sredstvu prevaža prepovedane predmete ali stvari, ki bi pripomogle k ugotavljanju njene identitete ali identitete drugih potnikov, ter zaradi preprečevanja nedovoljenega vstopa v Republiko Slovenijo, sme policist preiskati prevozno sredstvo, kar pomeni podroben pregled vseh delov, vključno z razstavljanjem posameznih delov prevoznega sredstva (4. odstavek, 29. člena Zakona o nadzoru državne meje).
- Pri opravljanju kontrole potnikov, kontrole prevoznega sredstva in kontrole stvari sme policist uporabljati ustrezne tehnične pripomočke (7. odstavek, 29. člena Zakona o nadzoru državne meje).

V pooblastilu mejne kontrole je opredeljena tudi uporaba tehničnih sredstev za pomoč pri identifikaciji oseb (preverjanje prstnih odtisov, odtisov dlani in drugih telesnih identifikacijskih značilnosti). Natančno pa je ločena mejna kontrola od osebne preiskave, ki je ukrep po kaznovalni zakonodaji. V tem delu je tudi jasno postavljena ločnica med tem zakonom in uporabo drugih veljavnih predpisov (Zakon o kazenskem postopku), s katerimi se ne sme ob drugačnih pogojih posegati v pravice in temeljne svoboščine posameznika (Podboj, 2009).

2.8 Izravnalni ukrepi

So ukrepi, ki skušajo nadomestiti varnostni primanjkljaj, ki naj bi nastal ob ukinitvi mejne kontrole na notranjih mejah. Z vstopom v schengensko območje je bil odpravljen nadzor na notranjih kopenskih in morskih mejah. S tem ukrepom so se ukinile mejne kontrole z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, pretok oseb pa je postal prost. Zaradi slednjega je bilo potrebno prilagoditi organizacijo policije, da bi tako ljudem v Sloveniji kot sicer prebivalcem v Evropski uniji zagotovil enako raven varnosti, varovanju življenja, osebne varnosti in premoženja. Mnogi so menili, da se zaradi ukinjanja notranjih meja zmanjšuje varnost v državah schengenskega sistema. Tako po njihovem mnenju prost pretok oseb pomeni, da imajo tudi osebe s kriminalnimi nameni prosto pot, ko enkrat vstopijo v schengensko območje. Zaradi

pretečih nevarnosti so države članice sprejele vrsto ukrepov. Tako se zagotavljanje varnosti začne z nadzorom zunanje meje (Koselj, 2009).

2.9 Strategija dela policije na državni meji

Strategijo dela za izvajanje temeljnih aktivnosti na državni meji pripravlja Sektor za državno mejo in tujce ter Uprave policije z izdajo publikacij. Po strategiji je osnovni namen dela policije na državni meji zagotavljanje varnosti Republike Slovenije in njenih državljanov oz. prebivalcev. Uspešnost izvajanja nalog je odvisna od zagotavljanja zakonitosti ter strokovnosti pri vseh postopkih. Sestavni del le-te je tudi preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj, odkrivanje in prijetje storilcev kaznivih dejanj in drugih iskanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom (Podboj, 2009).

Poudariti pa je treba, da ima pri odkrivanju in preprečevanju kaznivih dejanj na meji veliko vlogo policija ter da je vloga Urada kriminalistične policije »sekundarna«. Nujno pa je seveda sodelovanje obeh služb, torej policije in Urada kriminalistične policije (Podboj, 2009).

2.10 Pregled vozila

Pri mejni kontroli je treba biti pozoren na izvor sumljivega vozila, na sumljive osebe v vozilu (iskane osebe, operativno zanimive osebe) in na sumljive predmete v vozilu (predmeti, ki izvirajo iz kaznivih dejanj in so namenjeni izvrševanju kaznivih dejanj, prepovedane droge, vlomilsko orodje idr.) (Podboj, 2009).

Več pozornosti je treba posvetiti pregledu samega vozila, v prvi fazi zunanosti vozila (Podboj, 2009):

- znaki, ki kažejo na nasilno odpiranje ali nasilni zagon vozila (poškodovane ali zlomljene ključavnice, vstavljeni neoriginalni ali predelani elektronski sklopi ...),
- steklo na vozilu (razbito steklo, delci stekla na sedežih ali prostoru za noge, razpoke ali odrgnine na steklu ...),
- vrata vozil (praske na barvi, manjkajoča tesnila vrat ...)
- kljuge in ključavnice (luknja ali nalepka v bližini kljuge ali ključavnice, poškodovani cilindri ključavnice),
- električne inštalacije vozila (v vozilu ni ključavnice za vžig ali pa je ta zgolj navidezno vstavljena, sledovi orodja na ključavnici za vžig ali sledovi v neposredni bližini, sledovi orodja na pokrovu rezervoarja goriva),
- registrske tablice na vozilu (ali sta prvi in zadnji registrski tablici identični, ali je registrska tablica originalna, ponarejena ali prenačena, ali so registrske tablice čiste, vozilo pa je umazano).

(Problematika tatvin motornih vozil - usmeritve in napotila za delo, 2004)

2.11 Pregled sumljivega vozila

Ob prihodu vozila na mejni prehod morajo biti policisti pozorni na različne znake na vozilu, osebi ali dokumentih, če le-ti vzbujajo sum, da je bilo vozilo ukradeno (Podboj, 2009).

Policist pregleda sumljivo vozilo po sledečem zaporedju:

- pregled vozila in pregled dokumentov,
- primerjava podatkov v dokumentih s podatki na vozilu,
- podrobnejši pregled vozila,
- preverka po računalniških bazah,
- ostale preverke.

2.12 Obisk carine

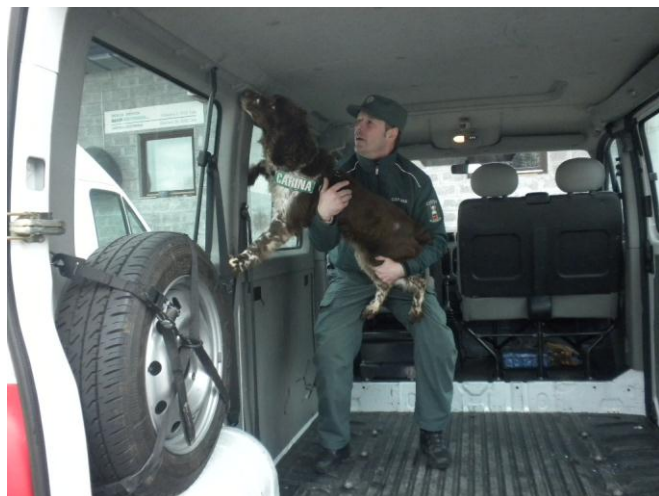
V četrtek, 7. 3. 2013, je nastopil dan, ki sva ga nestrpno pričakovali. Skupaj z g. prof. Petrom Čepinom Tovornikom smo se odpravili na mobilno carinsko postajo v Celju. Pot do tja je bila zelo razburljiva, saj nisva vedeli, kaj naju čaka. Prebrali sva dosti glede teorije, a o praktičnemu delu si nisva znali natančno predstavljati, kako to delo poteka.

Slika 1: Prostori Carinske uprave v Celju (7. 3. 2013)

Ko smo vstopili skozi vrata, so bili vsi resni, pogovarjali so se o tem, kakšen bo potek dela čez dan. Vendar se je ozračje kaj kmalu spremenilo in postalo sproščeno. Prijazno so se

predstavili ter nam za začetek povedali, da jih je v mobilni enoti 8 oseb in so aktivni na terenu. Delujejo na meji in v notranjosti države (za preglede vozil, objektov, poskrbijo za varnost...). Na preiskavo se odpravijo najmanj trije cariniki. Eden samo opazuje in varuje teren, dva pa preiskujeta vozilo ali objekt. Najprej morajo poskrbeti za lastno varnost in varnost ostalih. V tej službi je veliko tveganj, saj se nikoli ne ve, na kakšno osebo lahko naletiš. Z njimi pa sodeluje tudi službeni pes Lux.

Slika 2: Pregled vozila s psom (7. 3. 2013)

Nato pa smo se odpravili do avta, ki je namenjen za prevoz službenega psa Luxa. Vodnikov za pse je v Sloveniji 7. Šolanje psov poteka na policiji in traja 9 mesecev, zadnje 3 mesece se šolanju pridruži inštruktor oz. vodnik, da se pes in inštruktor navežeta. Zanj skrbi in pes živi pri inštruktorju oz. vodniku doma, vodnik je njegov lastnik in je odgovoren zanj. Dinamični del preiskave poteka tako, da vodnik kaže mesto z roko, pes pa mu sledi in išče prepovedane substance. Zato je potrebna zelo dobra komunikacija med obema. Zelo je pomembno opazovanje, kakšne gibe ima pes pri iskanju in kako se obnaša. Vsa preiskava, ki jo s pomočjo psov izvajajo cariniki, mora temeljiti na sami igri s psom in seveda z dobro kondicijsko pripravljenostjo ter zdravjem psa. Psa na preiskavo pripravijo z igro. Z posebnimi vzorci (prepojenimi z vonjem različnih substanc) vzdržujejo nagon po iskanju pri psih. Sledi iskanje in pregled tovora. Če pes najde kaj neprimerne, začne praskati po predmetih deli se različno odziva, zato je potrebno skozi preiskavo dobro opazovati psa. Če pes najde kakšne substance, se mora preiskava končati z igro, psa pohvalimo, da je priden in ga odstranimo s prizorišča. Vedno pa je treba najprej pomisliti na varnost!

Med največ preprodajami so mamila, kot so: kokain, marihuana, koka, tobačni izdelki,

extasy. Cariniki oz. specialne enote sami precenijo sumljivost vozil na cestah, izberejo tarčo. Za njimi se odpravijo z močnimi vozili in modrimi lučkami, vozilo prehitijo. Na zadnjem delu avtomobila je pritrjena tabla, katera vozniku, ki je za njimi, v različnih napisih izpiše VOZITE ZA MANO. Po toliko letih dela se človek navadi, da takoj preceniš vozilo oz. voznike, kadar gre za sumljiva dejanja. Carina sodeluje tudi s SENDM= specialna enota za nadzor državne meje pri različnih preiskavah.

Slika 3: Policijsko vozilo za izločanje vozil iz prometa (7. 3. 2013)

Slika 6: Raztovarjanje prtljage (7. 3. 2013)

Bilo je zelo zanimivo opazovati, kako to delo poteka, ter kako njihovo delo poteka timsko. Specializirana policija Ljubljana nam je še na koncu prijazno razkazala, kako poteka njihovo delo. Vedno potujejo s schengenskim busom-kombi (potujoča pisarna), v katerem je vsa oprema za potujočo pisarno. Računalnik, s katerim preverjajo ljudi, vozila, dokumente, čitalec za osebne dokumente preverja, ali so dokumenti ponarejeni, prenašani.

Slika 7: Schengenski kombi (7. 3. 2013)

V Sloveniji je 7 takšnih vozil, in sicer vsaka specialna enota ima svojega. Po njihovem mnenju je za ljudi boljše, da ni mej, s carinskega vidika pa je manj varnosti, ker ni takšnega nadzora ob vstopu in izstopu. Ekipa specialne enote je različna, v osebni vozilu sta vedno dva carinika, prav tako tudi v schengenskem busu.

Anonimen klic 080 11 22-CARINA.

Slika 8: Ogled policistovega dela (7. 3. 2013)

Za ta dan ter to izkušnjo sva res hvaležni, saj tega, da bova lahko zraven na terenu, si nisva niti predstavljali. Zelo sva bili presenečeni, da so nama vse tako lepo nazorno predstavili in da sva dobili jasno sliko, kakšno je sploh delo carinikov. Tako človek dobi občutek, da je v Sloveniji poskrbljeno za varnost tudi, če mej ni, ter da ti cariniki opravljajo delo zelo vestno in odgovorno. Takšne priložnosti, da lahko opazuješ delo carinikov človek, ne dobi vsak dan. (Barbara Novak)

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Vzorec

Osnova za obdelavo podatkov je bilo 109 anket, ki so jih izpolnili dijaki Srednje zdravstvene šole Celje, programa zdravstvena nega, in sicer od tega dijaki:

- 1. letnika: 27,
- 2. letnika: 29,
- 3. letnika: 27,
- 4. letnika: 26.

3.2 Čas raziskave

Anketne vprašalnike so dijaki izpolnjevali v mesecu februarju. Ogled carine pa je potekal v mesecu marcu. Dovoljenje za ogled in predstavitev Carinske uprave Celje je bilo podano s strani njihovega vodstva.

3.3 Obdelava podatkov

Pridobljene izpolnjene anketne vprašalnike sva razdelili po letnikih. Številčne podatke sva izrazili tudi v odstotkih ter jih prikazali v tabelah in grafih. Pri tem sva uporabili programa Microsoft Office Word in Microsoft Office Excel.

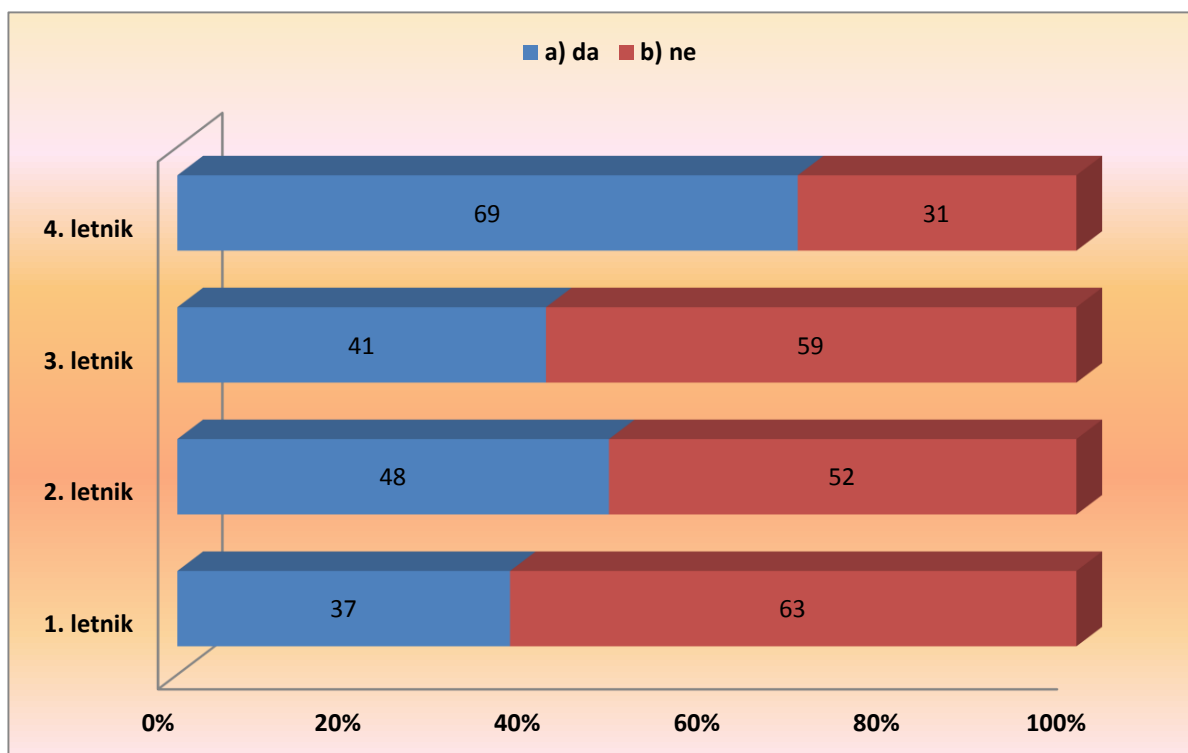
3.4 Rezultati raziskave

Na naslednjih straneh so prikazani podatki z anketnega vprašalnika za vsako vprašanje posebej v tabelah in grafih.

1. Ali poznate kateri mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško? Če ga, ga dopišite.

Tabela 1: Ali poznate kateri mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško? Če ga, ga dopišite.

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) da	10	37	14	48	11	41	18	69
b) ne	17	63	15	52	16	59	8	31

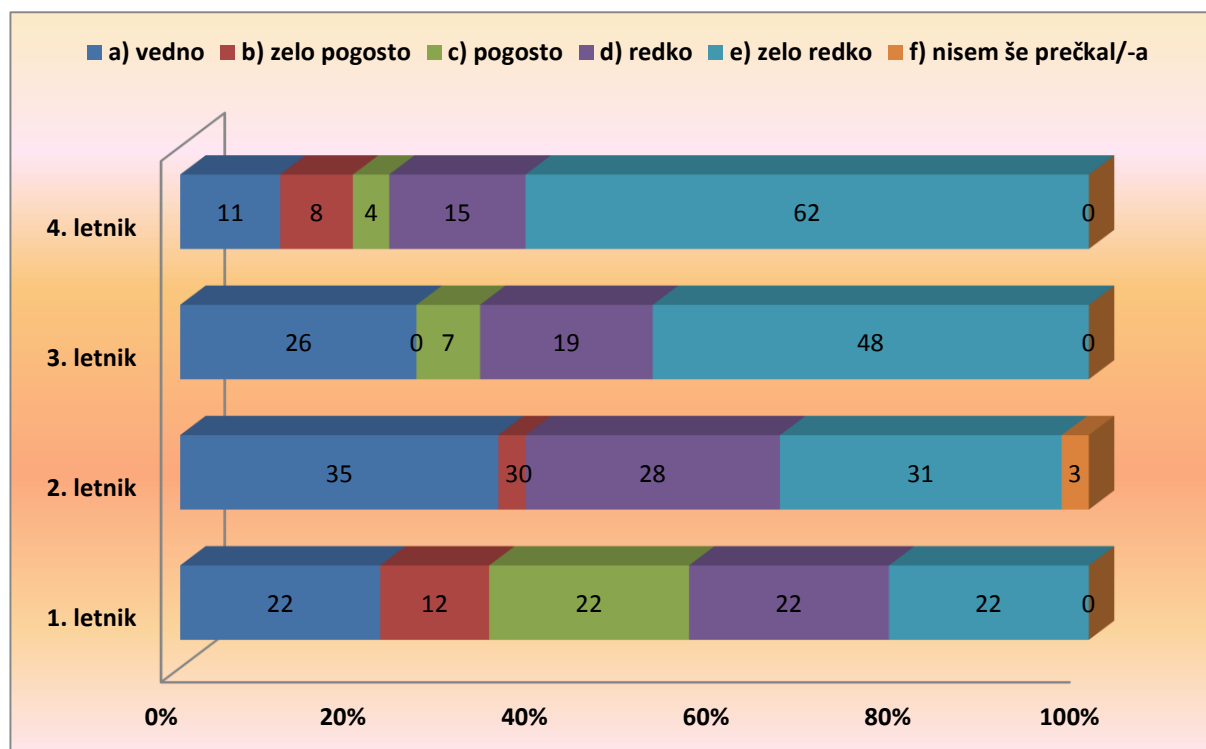
Graf 1: Ali poznate kateri mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško? Če ga, ga dopišite.

Več kot 50 % dijakov 1., 2. in 3. letnika Srednje zdravstvene šole Celje ne pozna nobenega mejnega prehoda med Slovenijo in Hrvaško. Dijaki 4. letnika pa v 69 % poznajo vsaj en mejni prehod. Najpogosteje navedeni mejni prehodi, ki so jih dijaki napisali, so: Bregana, Buzet, Dobrovec, Dragonja, Gruškovje, Imeno, Jelšane, Kaštel, Koper, Krško, Kumrovec, Metlika, Obrežje, Podčetrtek, prelaz Vršič, Rijeka, Rogaška Slatina, Rogatec, Sedlarjevo.

2. Ste kdaj morali na mejnem prehodu pokazati dodaten dokument, če niste bili v spremstvu s starši?

Tabela 2: Ste kdaj morali na mejnem prehodu pokazati dodaten dokument, če niste bili v spremstvu s starši?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) vedno	6	22	10	35	7	26	3	11
b) zelo pogosto	3	12	1	3	0	0	2	8
c) pogosto	6	22	0	0	2	7	1	4
d) redko	6	22	8	28	5	19	4	15
e) zelo redko	6	22	9	31	13	48	16	62
f) nisem še prečkal/-a meje	0	0	1	3	0	0	0	0

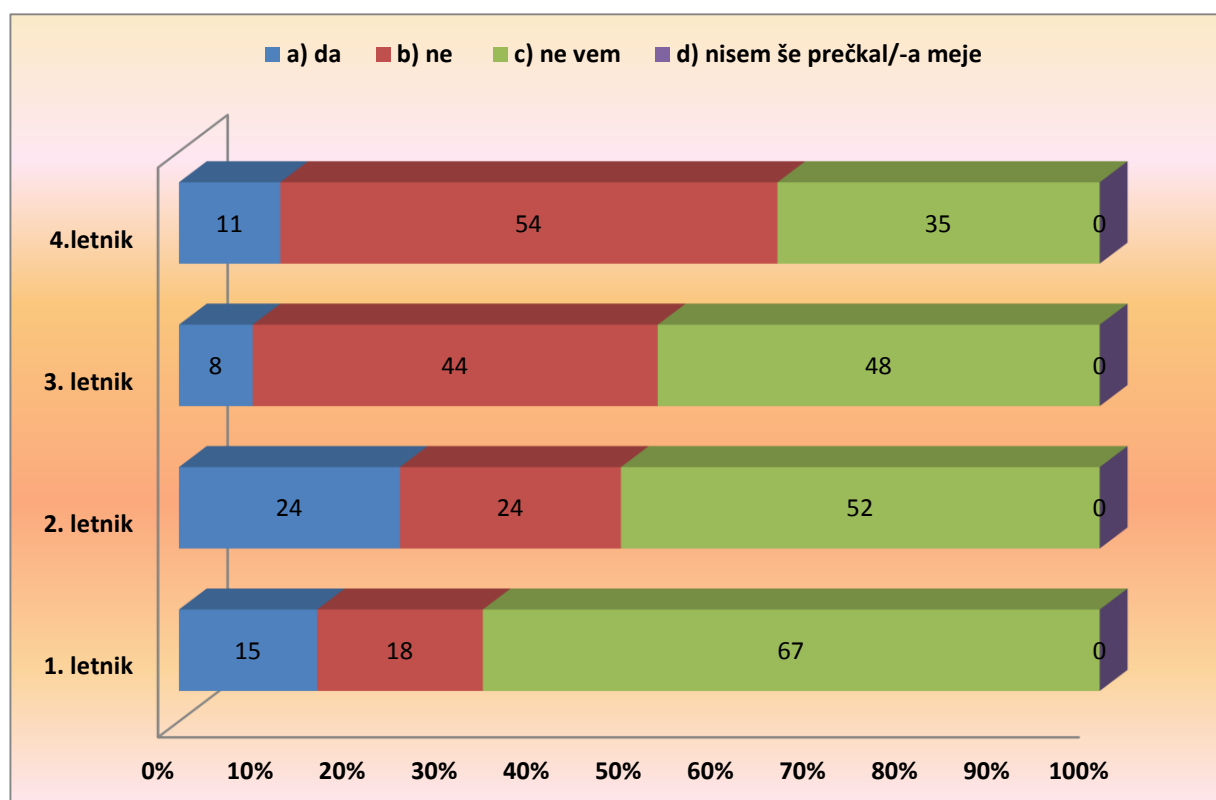
Graf 2: Ste kdaj morali na mejnem prehodu pokazati dodaten dokument, če niste bili v spremstvu s starši?

Da so dijaki morali kdaj pokazati osebni dokument pri prečkanju meje, ko niso bili s starši, so dijaki 1. letnika odgovorili, da je bilo to potrebno v 22 % vedno, pogosto, redko in zelo redko, dijaki 2. letnika najpogosteje (35 %) vedno, dijaki 3. letnika zelo redko (48 %) in dijaki 4. letnika v 62 % prav tako zelo redko.

3. Se vam zdi, da je po vstopu Slovenije v schengensko območje režim na meji strožji?

Tabela 3: Se vam zdi, da je po vstopu Slovenije v schengensko območje režim na meji strožji?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) da	4	15	7	24	2	8	3	11
b) ne	5	18	7	24	12	44	14	54
c) ne vem	18	67	15	52	13	48	9	35
d) nisem še prečkal/-a meje	0	0	0	0	0	0	0	0

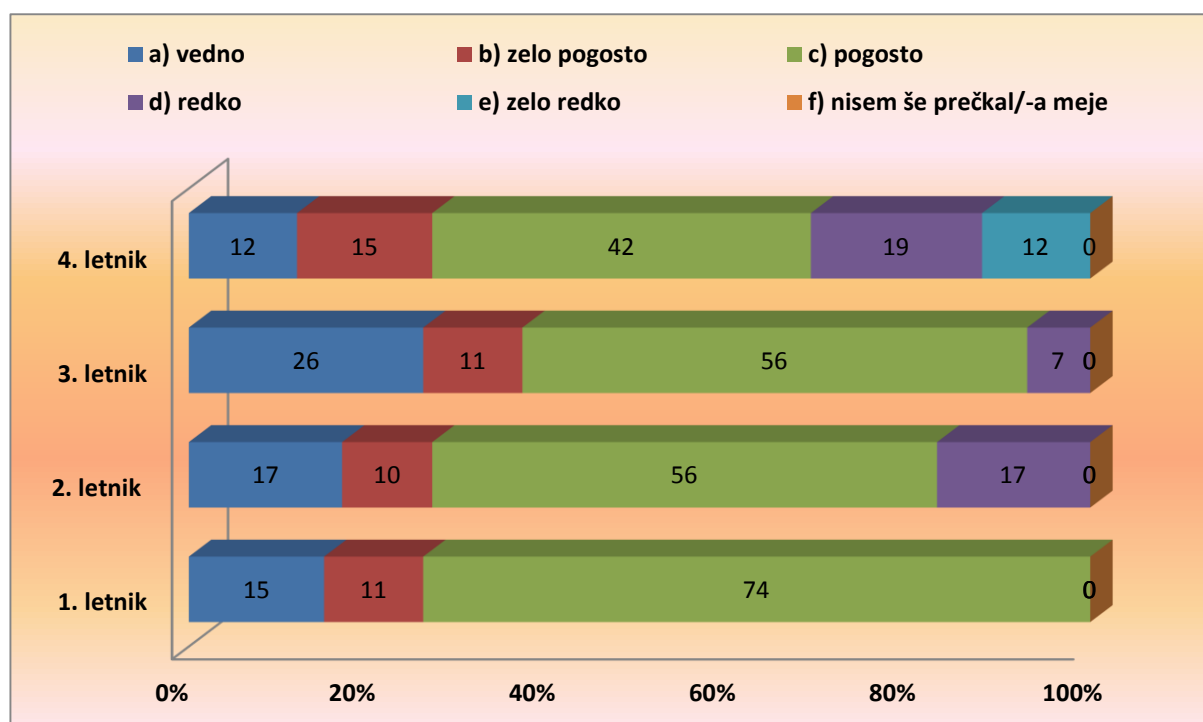
Graf 3: Se vam zdi, da je po vstopu Slovenije v schengensko območje režim na meji strožji?

Večina dijakov 1., 2. in 3. letnika ne vedo, ali je po vstopu Slovenije v schengensko območje režim na meji strožji, 54 % dijakov 4. letnika pa meni, da ni. Z največ (24 %) pritrdilnimi odgovori so odgovorili dijaki 2. letnika.

4. Je na meji med Slovenijo in Hrvaško po vašem mnenju dovolj poskrbljeno za splošno varnost?

Tabela 4: Je na meji med Slovenijo in Hrvaško po vašem mnenju dovolj poskrbljeno za splošno varnost?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) vedno	4	15	5	17	7	26	3	12
b) zelo pogosto	3	11	3	10	3	11	4	15
c) pogosto	20	74	16	56	15	56	11	42
d) redko	0	0	5	17	2	7	5	19
e) zelo redko	0	0	0	0	0	0	3	12
f) nisem še prečkal/-a meje	0	0	0	0	0	0	0	0

Graf 4: Je na meji med Slovenijo in Hrvaško po vašem mnenju dovolj poskrbljeno za splošno varnost?

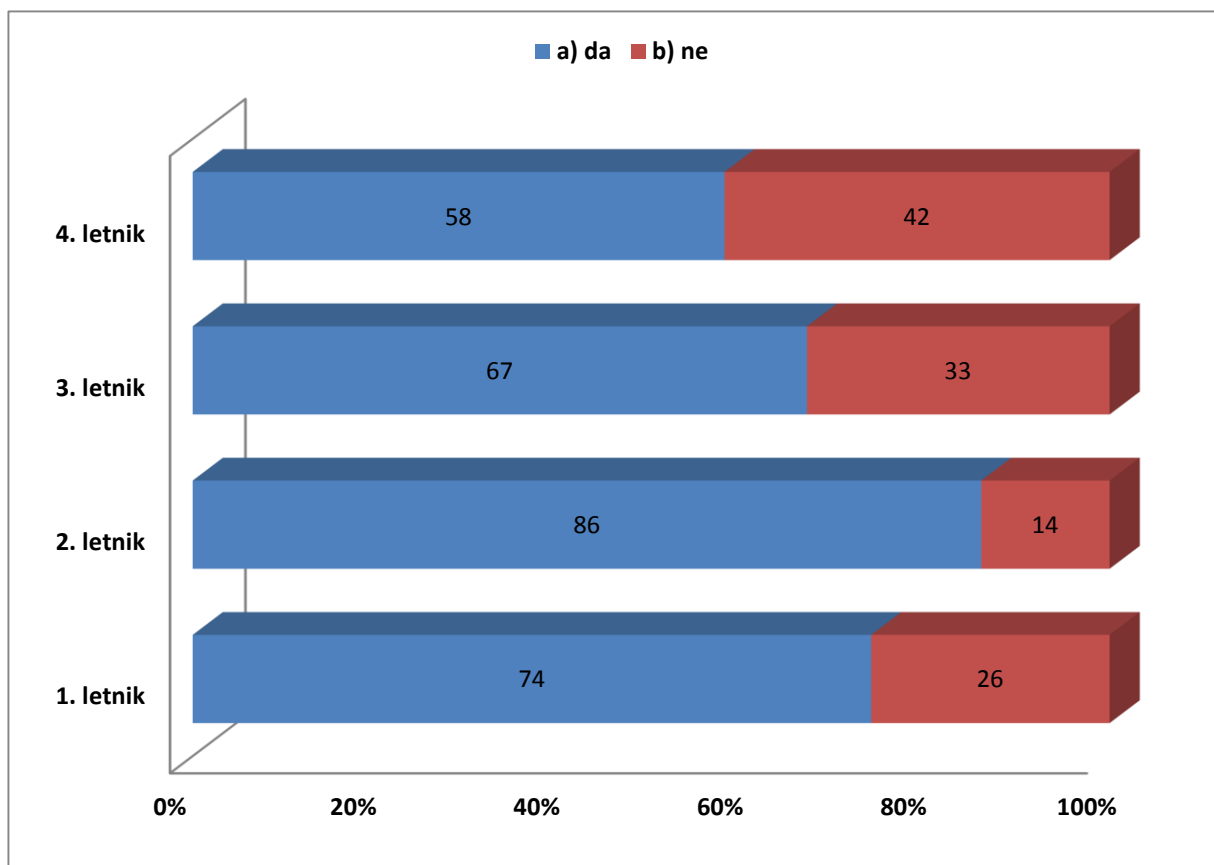
Dijaki Srednje zdravstvene šole Celje menijo, da je na mejnih prehodih pogosto poskrbljeno za splošno varnost. Dijaki 4. letnikov so edini, ki so v 12 % odgovorili na vprašanje, da je na mejnih prehodih zelo redko poskrbljeno. Dijaki 3. letnikov se v največjem številu strinjajo, da je na mejnih prehodih poskrbljeno za splošno varnost.

5. Ste seznanjeni s pravili obnašanja na mejnih prehodih?

Tabela 5: Ste seznanjeni s pravili obnašanja na mejnih prehodih?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) da	20	74	25	86	18	67	15	58
b) ne	7	26	4	14	9	33	11	42

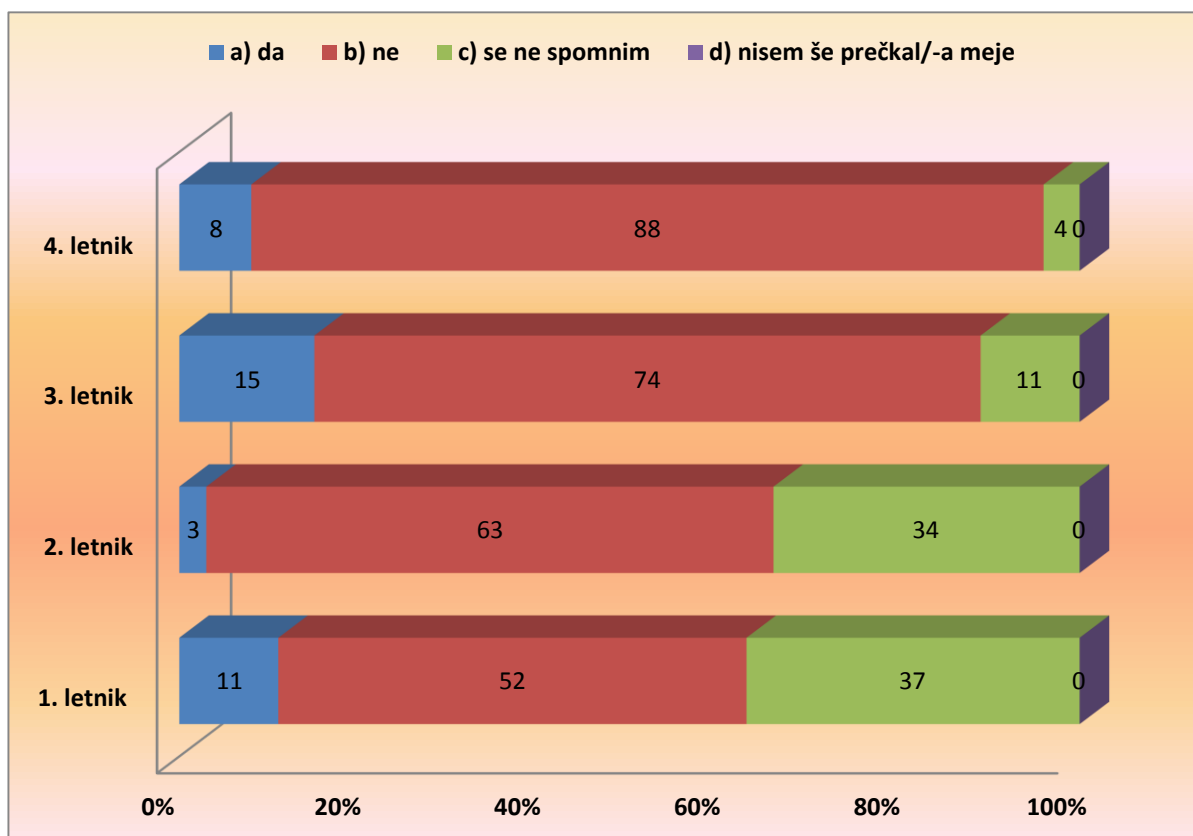
Graf 5: Ste seznanjeni s pravili obnašanja na mejnih prehodih?

Več kot polovica dijakov posameznega letnika je seznanjena s pravili obnašanja na mejnih prehodih, tako so z največ (86 %) odstotki odgovorili dijaki 2. letnika, z najmanj (58 %) odstotki pa dijaki 4. letnika.

6. So vas kdaj na mejnih prehodih opozorili na varnostni pas, če niste bili pripeti.

Tabela 6: So vas kdaj na mejnih prehodih opozorili na varnostni pas, če niste bili pripeti.

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) da	3	11	1	3	4	15	2	8
b) ne	14	52	18	63	20	74	23	88
c) ne vem	10	37	10	34	3	11	1	4
d) nisem še prečkal/-a meje	0	0	0	0	0	0	0	0

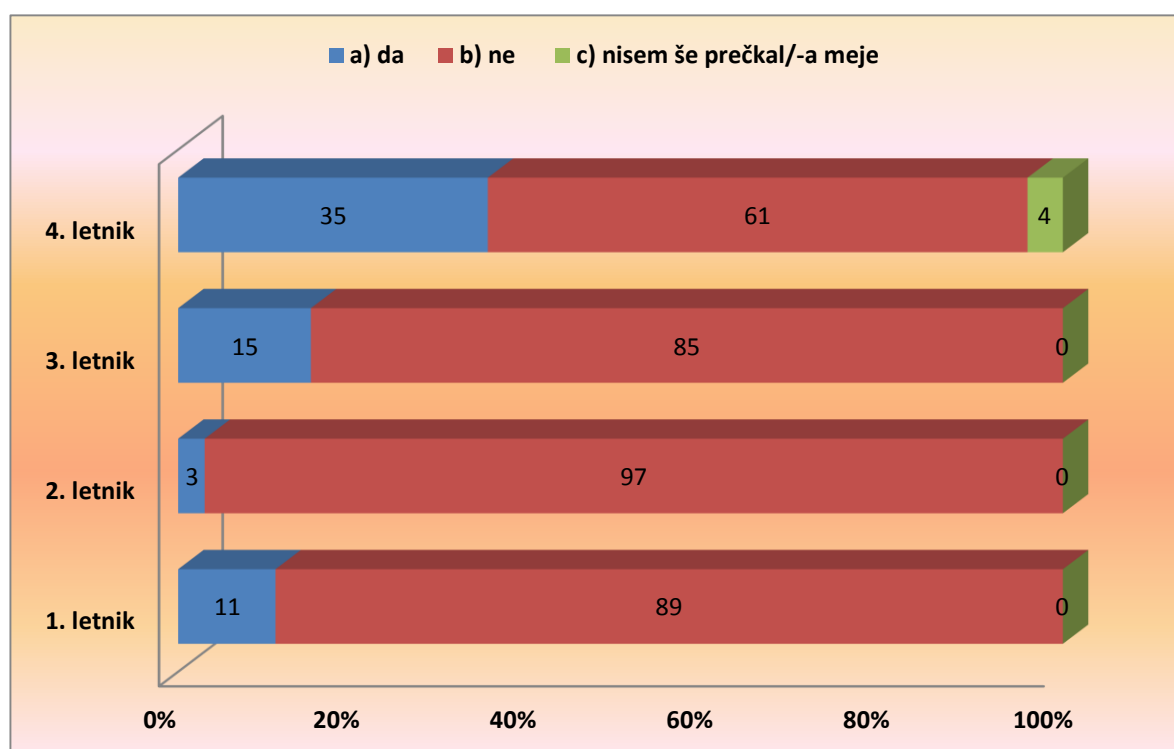
Graf 6: So vas kdaj na mejnih prehodih opozorili na varnostni pas, če niste bili pripeti?

Več kot polovice dijakov posameznega letnika na mejnih prehodih zaposleni še niso nikoli opozorili, če niso bili pripeti z varnostnim pasom. Največ (15 %) dijakov, katere pa so že opozorili, pa je med 3. letniki.

7. Ali ste že kdaj doživeli, da so vam na mejnem prehodu izvedli celoten pregled avtomobila?

Tabela 7: Ali ste že kdaj doživeli, da so vam na mejnem prehodu izvedli celoten pregled avtomobila?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) da	3	11	1	3	4	15	9	35
b) ne	24	89	28	97	23	85	16	61
c) nisem še prečkal/-a meje	0	0	0	0	0	0	1	4

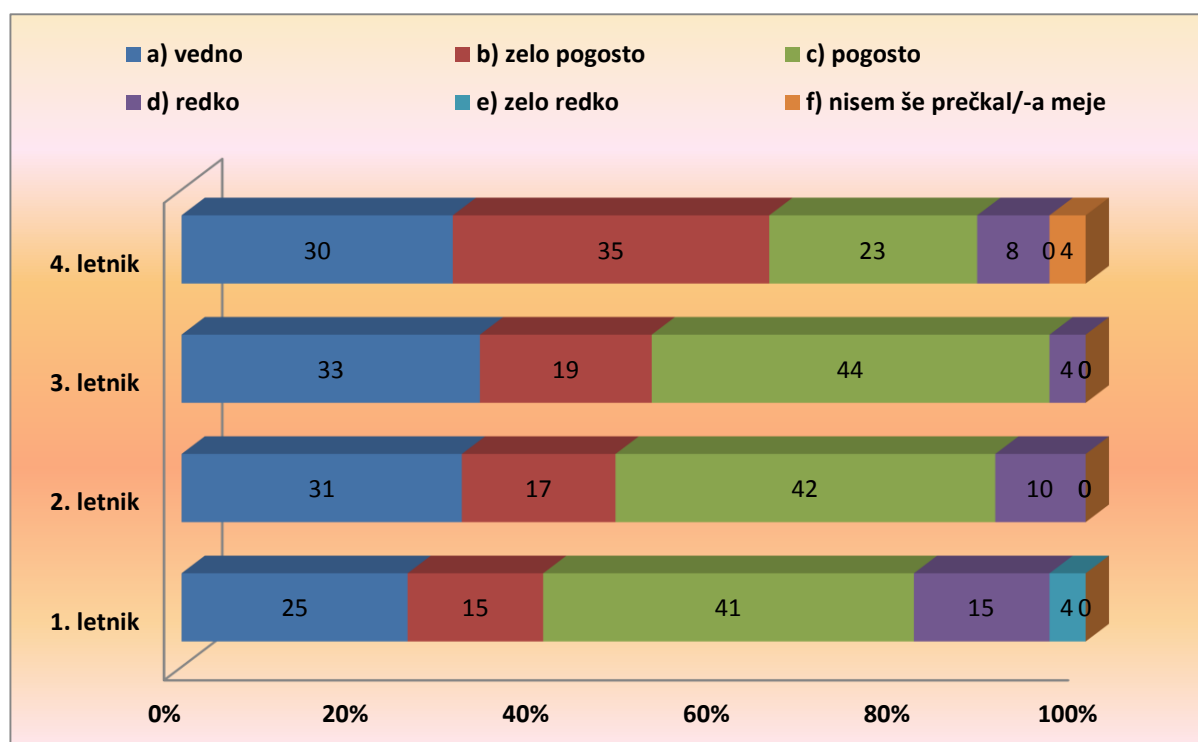
Graf 7: Ali ste že kdaj doživeli, da so vam na mejnem prehodu izvedli celoten pregled avtomobila?

Največ (35 %) dijakov, ki so že doživeli na mejnem prehodu pregled celotnega avtomobila, je med dijaki 4. letnika, najmanj (3 %) med dijaki 2. letnika.

8. So po vašem mnenju table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu?

Tabela 8: So po vašem mnenju table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) vedno	7	25	9	31	9	33	8	30
b) zelo pogosto	4	15	5	17	5	19	9	35
c) pogosto	11	41	12	42	12	44	6	23
d) redko	4	15	3	10	1	4	2	8
e) zelo redko	1	4	0	0	0	0	0	0
f) nisem še prečkal/-a meje	0	0	0	0	0	0	1	4

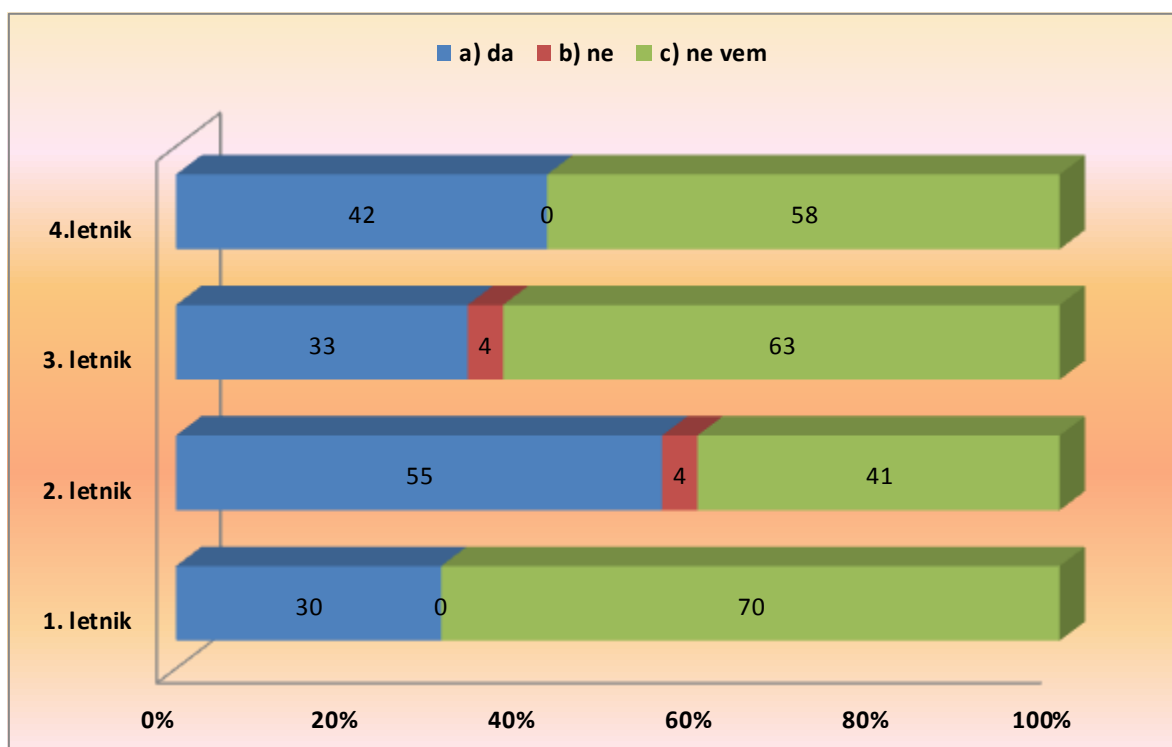
Graf 8: So po vašem mnenju table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu?

Da so table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj oz. pogosto vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu, je mnenja največ med dijaki 3. letnika (44 %), najmanj pa med dijaki 4. letnika (23 %). Da pa so vedno oz. povsod dobro nameščene, pa so mnenja od 25 % (1. letnik) do 33 % (3. letnik).

9. Se vam zdijo mejni prehodi dobra rešitev z vidika varnosti in kontrole v cestnem prometu?

Tabela 9: Se vam zdijo mejni prehodi dobra rešitev z vidika varnosti in kontrole v cestnem prometu in zakaj?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) da	8	30	16	55	9	33	11	42
b) ne	0	0	1	4	1	4	0	0
c) ne vem	19	70	12	41	17	63	15	58

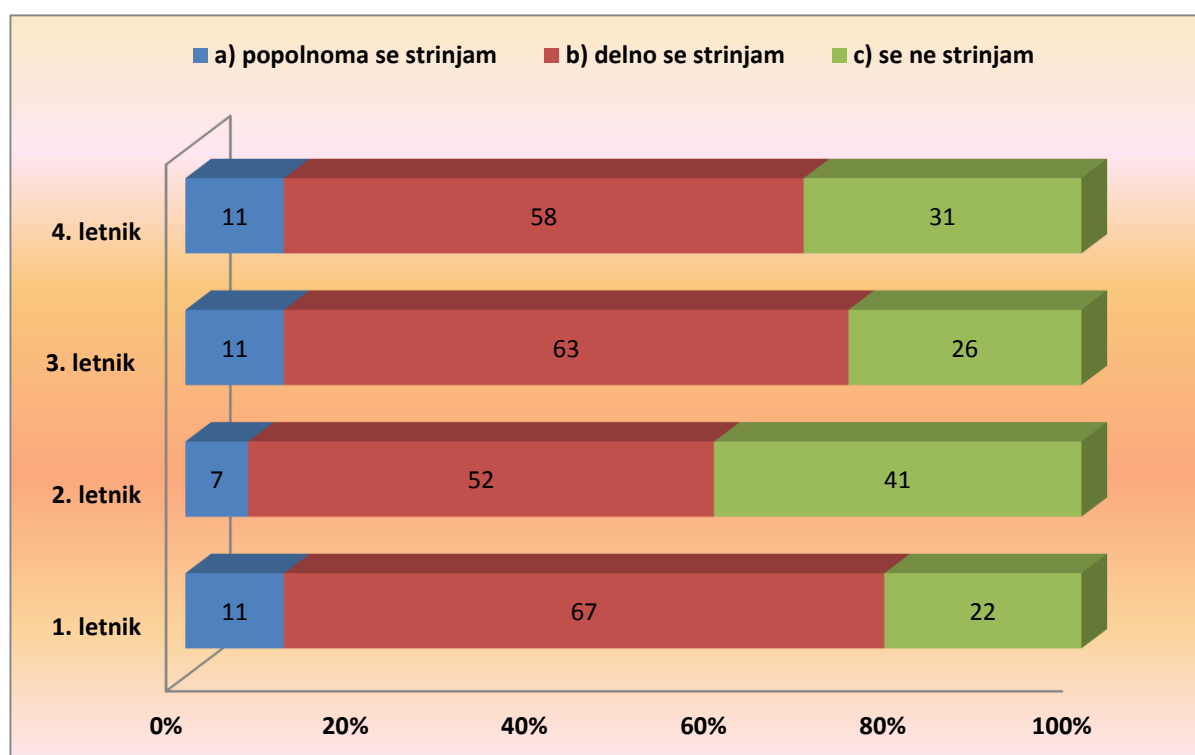
Graf 9: Se vam zdijo mejni prehodi dobra rešitev z vidika varnosti in kontrole v cestnem prometu in zakaj?

Večina dijakov 1., 3. in 4. letnika nima mnenja, ali so mejni prehodi dobra rešitev z vidika varnosti in kontrole v cestnem prometu, pritrnilnega mišljenja pa je največ med dijaki 2. letnika (55 %).

10. Se vam zdi ukinitiv mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep?

Tabela 10: Se vam zdi ukinitiv mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) popolnoma se strinjam	3	11	2	7	3	11	3	11
b) delno se strinjam	18	67	15	52	17	63	15	58
c) se ne strinjam	6	22	12	41	7	26	8	31

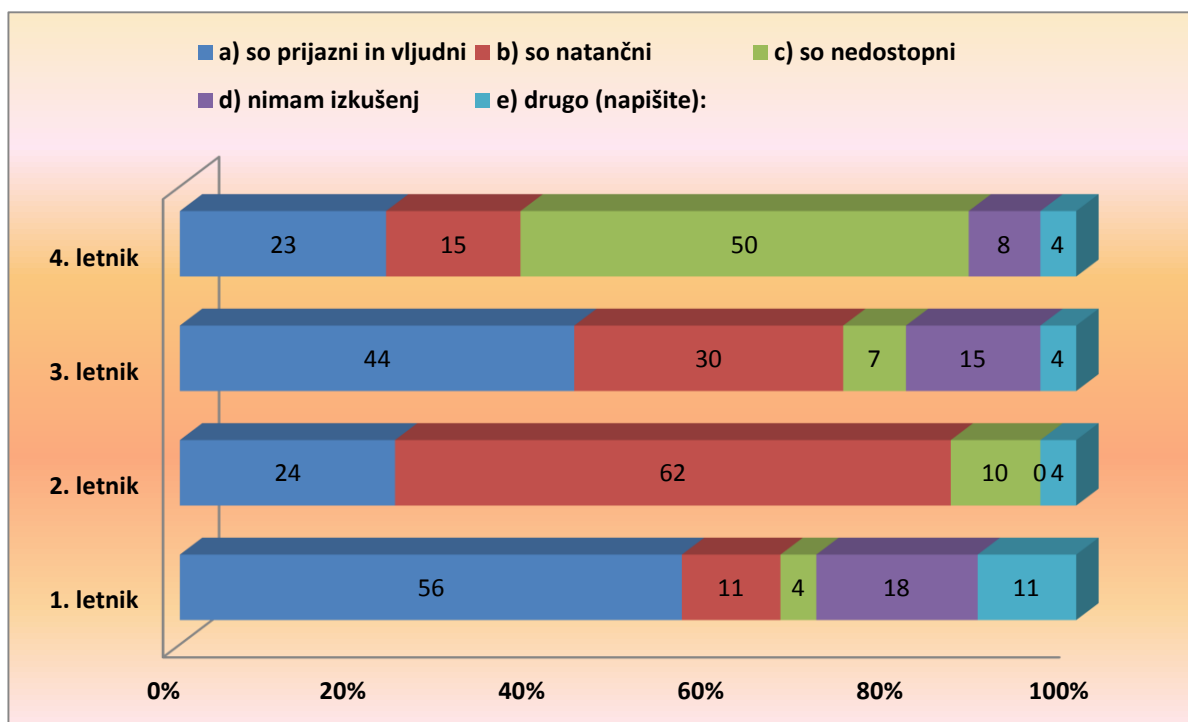
Graf 10: Se vam zdi ukinitiv mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep?

Večina dijakov posameznega programa se delno strinja, da je ukinitiv mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep. Da je ta ukrep popolnoma koristen, je odgovorilo največ (11 %) dijakov 1., 3. in 4. letnika, s takšnim ukrepom pa se ne strinja največ (41 %) dijakov 2. letnika.

11. Kakšne so vaše osebne izkušnje z zaposlenimi na mejnih prehodih?

Tabela 11: Kakšne so vaše osebne izkušnje z zaposlenimi na mejnih prehodih?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) so prijazni in vljudni	15	56	7	24	12	44	6	23
b) so natančni	3	11	18	62	8	30	4	15
c) so nedostopni	1	4	3	10	2	7	13	50
d) nimam izkušenj	5	18	0	0	4	15	2	8
e) drugo	3	11	1	4	1	4	1	4

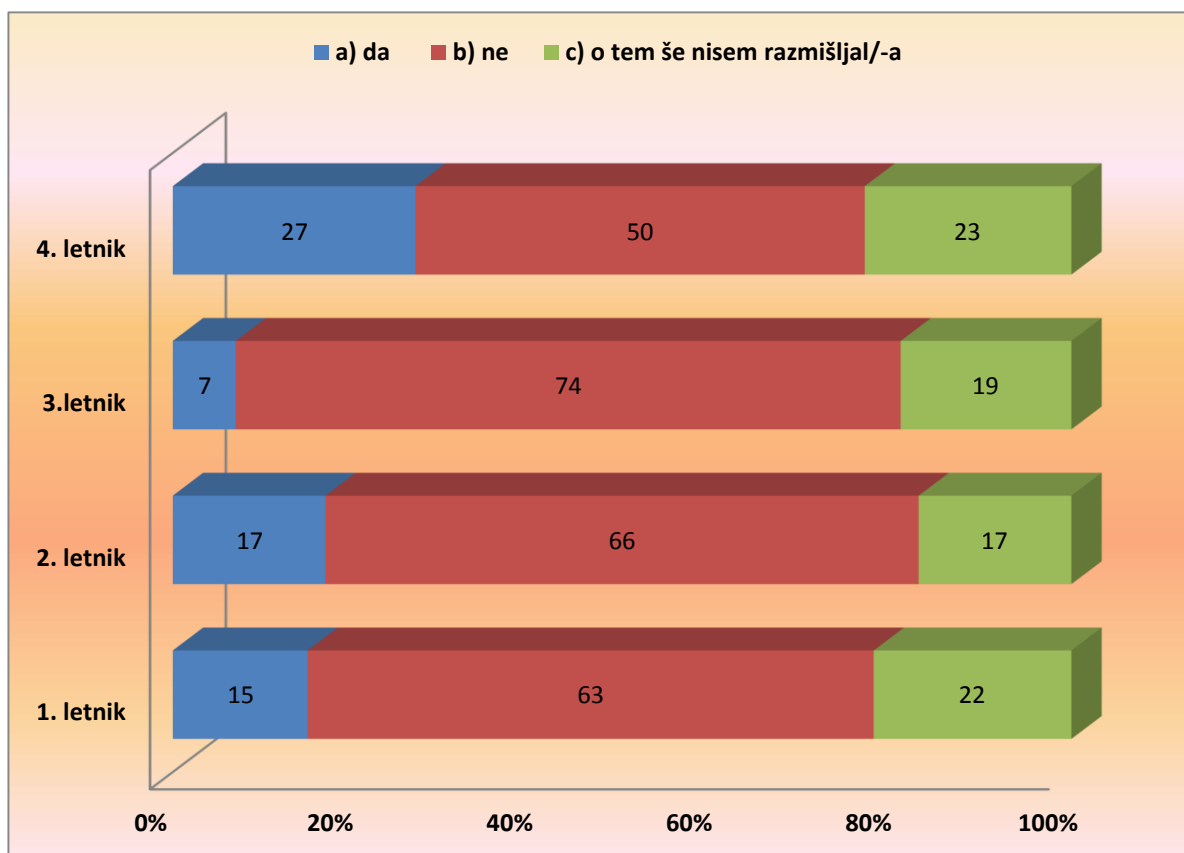
Graf 11: Kakšne so vaše osebne izkušnje z zaposlenimi na mejnih prehodih?

Dijaki 1. in 3. letnika imajo z zaposlenimi v največjem odstotku pozitivne izkušnje v smislu prijaznosti in vljudnosti, dijaki 2. letnika so v 62 % odgovorili, da so zaposleni natančni, polovica dijakov 4. letnika pa, da so nedostopni.

12. Bi bili zaposleni na mejnem prehodu?

Tabela 12: Bi bili zaposleni na mejnem prehodu?

ODGOVORI:	1. LETNIK		2. LETNIK		3. LETNIK		4. LETNIK	
	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%	ŠT.	%
a) da	4	15	5	17	2	7	7	27
b) ne	17	63	19	66	20	74	13	50
c) o tem še nisem razmišljal/-a	6	22	5	17	5	19	6	23

Graf 12: Bi bili zaposleni na mejnem prehodu?

Polovica dijakov posameznega letnika in več ne bi bilo zaposlenih na mejnem prehodu. Največ (27 %) tistih, ki pa bi bili pa, je med dijaki 4. letnika, prav tako je med njimi tudi največ tistih, ki o tem še niso razmišljali, in sicer 23 %.

3.5 Primerjava rezultatov

Raziskava, ki je bila izvedena med dijaki Srednje zdravstvene šole Celje, je pokazala, da večina dijakov ne pozna nobenega mejnega prehoda med Slovenijo in Hrvaško, z izjemo dijakov 4. letnika. Dodaten dokument so v primeru, ko dijaki niso bili s starši, v največjem odstotku na mejnem prehodu morali pokazati dijaki 2. letnika, zelo redko pa dijaki 3. in 4. letnika. Od 8 % do 24 % so dijaki mnenja, da se je režim na meji poostрил, ko je Slovenija stopila v schengensko območje. Po mnenju dijakov je na meji med Slovenijo in Hrvaško pogosto dobro poskrbljeno glede splošne varnosti. Več kot polovica dijakov posameznega letnika je seznanjena s pravili obnašanja na mejnem prehodu. V večini primerov dijaki na meji niso bili opozorjeni, če niso bili pripeti z varnostnim pasom in tudi še niso doživeli, da bi pri prečkanju meje zaposleni izvedli celoten pregled avtomobila, do 15 % dijakov (3. letnik) pa so takšnega pregleda že bili deležni. Vsak mejni prehod je označen s tablamami za obveščanje, da je v neposredni bližini državna meja. Po mnenju dijakov od 1. do 3. letnika so le-ti v največjem odstotku pogosto dobro označeni, dijaki 4. letnika pa so mnenja, da so zelo pogosto dobro označeni. Večina dijakov 1., 3. in 4. letnika se ni mogla opredeliti glede vprašanja, ali se jim mejni prehodi zdijo dobra rešitev z vidika varnosti in kontrole v cestnem prometu, izjema so dijaki 2. letnika, ki so odgovorili v 55 % na to vprašanje pritrdilno. Več kot polovica dijakov posameznega letnika se z ukinitvijo mejnih prehodov delno strinja, popolnoma pa se strinjajo do 11 %. Dijaki posameznega letnika imajo tudi različne izkušnje z zaposlenimi na meji. Tako so dijaki 1. in 3. letnika v največjem odstotku mnenja, da so zaposleni prijazni in vljudni, dijaki 2. letnika, da so natančni, polovica dijakov 4. letnika pa, da so nedostopni. Večina dijakov tudi ne bi bila zaposlena na mejnem prehodu.

3.6 Preverjanje hipotez in razprava

Marsikdo v Sloveniji in tudi v sosednjih državah se je spraševal, ali se bo po odpravi mej zmanjšala varnost in s tem povečalo število kriminalnih dejanj. Ko je Slovenija odpravila tradicionalne meje, smo lahko zasledili, da se je spremenil tranzit potnikov čez naše ozemlje.

Slovenija se je z vstopom v schengensko območje odpovedala izvajanju mejne kontrole na državnih mejah z Republiko Italijo, Republiko Avstrijo in Republiko Madžarsko. S tem pa so državljani Slovenije pridobili občutek svobode in svobodnega gibanja po celotnem schengenskem območju ter se s tem dokončno izognili gneči na bivših mejnih prehodih z omenjenimi sosednjimi državami. Ob tem pa je potrebno poudariti tudi negativne posledice ukinitve mejne kontrole, to je tako imenovani varnostni primanjkljaj, ki nastane ob ukinitvi izvajanja mejne kontrole na notranji meji.

Sledi primerjava odgovorov iz anketnega vprašalnika in predhodno postavljenih petih hipotez.

1. hipoteza: Več kot četrtnina dijakov posameznega letnika pozna vsaj en mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško.

Dijaki 1. letnika v 37 % poznajo vsaj en mejni prehod, dijaki 2. letnika v 48 %, dijaki 3. letnika v 41 % in dijaki 4. letnika v 69 %. Ker dijaki posameznega letnika v več kot 25 % poznajo vsaj en mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško, **je hipoteza potrjena.**

2. hipoteza: Več kot četrtnina dijakov posameznega letnika je mnenja, da je na mejnih prehodih dovolj (pogosto) poskrbljeno za splošno varnost.

Dijaki 1. letnika so v 74 % mnenja, da je na mejnih prehodih dovolj (pogosto) poskrbljeno za splošno varnost, dijaki 2. in 3. letnika so podobnega mnenja v 56 % in dijaki 4. letnika v 42 %. Ker več kot 42 % dijakov posameznega letnika meni, da je na mejnih prehodih dovolj (pogosto) poskrbljeno za splošno varnost, **je hipoteza potrjena.**

3. hipoteza: Več kot desetina dijakov posameznega letnika meni, da so table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj (pogosto) vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu v Sloveniji.

Da so table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj (pogosto) vidne z vidik voznika oz. sovoznika v cestnem prometu v Sloveniji, jih je mnenja med dijaki 1. letnika 41 % , 2. letnika 42 %, 3. letnika 44 % in 4. letnika 23 %. Ker so dijaki v več kot 10 % odgovorili, da so table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj vidne, **je hipoteza potrjena.**

4. hipoteza: Več kot polovica dijakov vseh letnikov meni, da je ukinitvev mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep (popolno oz. delno).

Dijaki 1. letnika se popolnoma oz. delno strinjajo z ukinitvijo mejnih prehodov v 78 %, dijaki 2. letnika 59 %, dijaki 3. letnika 74 % in dijaki 4. letnika v 49 %. Ker je več kot polovica dijakov posameznega letnika mnenja, da je bila ukinitvev mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep, **je hipoteza potrjena.**

5. hipoteza: Več kot polovica dijakov vseh letnikov še ni razmišljala o zaposlitvi na mejnem prehodu.

O zaposlitvi na mejnem prehodu še niso razmišljali dijaki 1. letnika v 22 %, dijaki 2. letnika v 17 %, dijaki 3. letnika v 19 % in dijaki 4. letnika v 23 %, zato **hipoteza ni potrjena.**

4 ZAKLJUČEK

Ob rojstvu nam je dano mnogo pravic. Nekatere so neodtujljive, druge se lahko v določenih primerih odtuji, tretje si moramo včasih izboriti sami. V državah »vladavine prava« slednje določa, v katerih primerih, v kakšnem obsegu in za koliko časa se lahko nekatere pravice omejijo. S tem je postavljena meja, kjer lahko država z namenom zaščite javnega interesa poseže v človekove pravice. Način razlage in varnostni dejavnik pa sta tista elementa, ki omogočata, da posamezna pooblastila na prvi pogled delujejo nujno potrebna kljub temu, da sta v marsikaterem pogledu nesorazmerna v posegih v posameznikove pravice.

Prometna varnost je zelo pomemben segment našega življenja. Ravno zato sta nadzor in urejanje prometa, s tem pa tudi njegova varnost, ena izmed najpomembnejših nalog policije.

Slovenija je z vstopom v Evropsko unijo vstopila tudi v schengenski sistem. Schengen uresničuje idejo prostega pretoka ljudi med državami članicami Evropske unije. Z vstopom Republike Slovenije v Evropsko unijo je naša država postopoma prevzela schengensko pravo in odgovornost za varovanje zunanje meje Evropske unije, torej meje Republike Slovenije z Republiko Hrvaško. Spremembam na političnem, ekonomskem, socialnem in varnostnem področju, ki so bile posledica vstopa Republike Slovenije v Evropsko unijo, je sledilo tudi Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.

Zunanje meje, ki ločijo države članice od držav nečlanic, pa so podvržene mejnemu nadzoru, ki se izvaja v imenu celotne Evropske unije. V Sloveniji nadzor zunanjih meja izvaja policija. Ob ukinitvi mej je obstajala resna grožnja povečanja ilegalnih migracij in povečanja meddržavnega organiziranega kriminala.

Da bi bili cariniki najbolj uspešni pri svojem delu, ki obsega varovanje zunanje meje Evropske unije, preprečevanje tihotapljenja in splošno varnost na mejnih prehodih ter cestah, jim je v veliko pomoč moderna oprema, ki jo uporabljajo pri svojem delu. V veliko pomoč pa sta tudi izobraževanje in usposabljanje ter sodelovanje s SENDM-om (specialna enota za nadzor državne meje), katero sva spoznali in videli na terenu. Večina postopkov se začne z ugotavljanjem identitete, ki tako za veliko posameznikov predstavlja prvi stik s policijo oz. carino. Slovenska policija bi morala v prihodnje postati še bolj odprta in dostopna do ljudi, predvsem za prebivalce obmejnih občin. Pav tako bi morala biti tudi javnost bolj odprta do policistov in carinikov ter razumeti njihovo delo, njihova pooblastila, ki jih izvajajo.

Najino razmišljanje je, da je za varnost na mejnih prehodih ter znotraj Slovenije dobro poskrbljeno. Cariniki in policisti se zavzemajo za varnost in preprečevanje tihotapljenja prepovedanih substanc. Skupaj s sodelovanjem s policijo zelo dobro opravljajo nadzor na mejnih prehodih. Na dan obiska na Carinski upravi Celje sva izvedeli in videli veliko novih stvari, ki so nama jih tudi zelo nazorno prikazali. Močna vozila, novejša naprave ter psi carinikom olajšajo preiskave sumljivih vozil, ki prečkajo mejo. Z nadzorom povečajo varnost prebivalcev Slovenije. Iz anketnega vprašalnika pa sva ugotovili, da je večina dijakov seznanjena s postopki dela na državni meji, dijaki poznajo mejne prehode med Slovenijo in Hrvaško in s cariniki oz. s policijo na mejnih prehodih niso imeli večjih težav.

5 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni!

Sva Barbara Novak in Nina Zdolšek, dijakinji tretjega letnika Srednje Zdravstvene šole Celje. Pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom Delo mejnih organov s poudarkom na prometni varnosti. S to nalogo želiva ugotoviti vaše izkušnje na mejnih prehodih. Kljub temu da je vprašalnik anonimen, Vas prosiva, da na vprašanja odgovarjate tako, kot v resnici mislite ali čutite, saj bomo le tako lahko prišle do realnih in veljavnih rezultatov. Pri vsakem vprašanju je možen samo en odgovor. Hvala za sodelovanje.

Datum izpolnjevanja anketnega vprašalnika (napišite): _____

Spol (obkrožite):   **Ž**   **M**

Letnik (obkrožite):

- a) prvi
- b) drugi
- c) tretji
- d) četrti

1. Ali poznate kateri mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško? Če ga, ga dopišite.

- a) da, (napišite): _____
- b) ne

2. Ste kdaj morali na mejnem prehodu pokazati dodaten dokument, če niste bili v spremstvu s starši?

- a) vedno
- b) zelo pogosto
- c) pogosto
- d) redko
- e) zelo redko
- f) nisem še prečkal/-a meje

3. Se vam zdi, da je po vstopu Slovenije v schengensko območje režim na meji strožji?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem
- d) nisem še prečkal/-a meje

4. Je na meji me Slovenijo in Hrvaško po vašem mnenju dovolj poskrbljeno za splošno varnost?

- a) vedno
- b) zelo pogosto
- c) pogosto
- d) redko
- e) zelo redko
- f) nisem še prečkal/-a meje

5. Ste seznanjeni s pravili obnašanja na mejnih prehodih?

- a) da
- b) ne

6. So vas kdaj na mejnih prehodih opozorili na varnostni pas, če niste bili pripeti.

- a) da
- b) ne
- c) se ne spominjam
- d) nisem še prečkal/-a meje

7. Ali ste že kdaj doživeli, da so vam na mejnem prehodu izvedli celoten pregled avtomobila?

- a) da
- b) ne
- c) nisem še prečkal/-a meje

8. So po vašem mnenju table za obveščanje pred oz. na mejnih prehodih dovolj vidne z vidika voznika oz. sovoznika v cestnem prometu?

- a) vedno
- b) zelo pogosto
- c) pogosto
- d) redko
- e) zelo redko
- f) nisem še prečkal/-a meje

9. Se vam zdijo mejni prehodi dobra rešitev z vidika varnosti in kontrole v cestnem prometu?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

10. Se vam zdi ukinitve mejnih prehodov z vidika varnosti v cestnem prometu koristen ukrep?

- a) popolnoma se strinjam
- b) delno se strinjam
- c) se ne strinjam

11. Kakšne so vaše osebne izkušnje z zaposlenimi na mejnih prehodih?

- a) so prijazni in vljudni
- b) so natančni
- c) so nedostopni
- d) nimam izkušenj
- e) drugo (napišite): _____

12. Bi bili zaposleni na mejnem prehodu?

- a) da
- b) ne
- c) o tem še nisem razmišljal/-a

6 LITERATURA

1. Božnik, D. (2008). O procesu vključevanja Slovenije v schengensko območje. *Varnost*, 56(1), 4-6.
2. Celar, B. (2002). *Slovenija in njene meje*. Ljubljana, Visoka policijsko-varnostna šola.
3. Koselj, B. (2009). *Več plati Schengena*. Diplomsko delo, Ljubljana, Fakulteta za varnostne vede.
4. Mrak, A. (2007). Državna meja, tujci in schengenski pravni red. *Pravna praksa* 26(36), 32-33.
5. Slak, D. (2008). *Pooblastila po Zakonu o nadzoru državne meje in človekove temeljne pravice in svoboščine*. Diplomsko delo, Ljubljana, Fakulteta za varnostne vede.
6. Šandor, M. (2008). *Učinkovitost schengenskega nadzor- organizacijsko-kadrovski koncept delovanja skupin za varovanje državne meje*. Diplomsko delo, Ljubljana, Fakulteta za varnostne vede.
7. Tomc, B. (2007). *Opravljanje mejne kontrole po polni uveljavitvi schengenskega sporazuma*. Diplomsko delo, Ljubljana, Fakulteta za varnostne vede.
8. Zakonik o schengenskih mejah. (2006). *Uradni list Evropske Unije*, št. 562/2006. Pridobljeno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:105:0001:0032:SL:PDF> (10. 3. 2013).
9. Zakon o nadzoru državne meje. (2007). *Uradni list Republike Slovenije*, št. 60/07. Pridobljeno na: http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r04/predpis_ZAKO5964.html (10. 3. 2012).
10. Ivanda, S. (2003). *Zaštita državnih granica*. Zagreb, Ministarstvo unutanjih poslova Republike Hrvatske.
11. Novak, F., Grabrovec, B. (2004). *Vpliv del policistov ob državni meji na ocene in stališča prebivalcev obmejnega območja do dela policistov in na zadovoljstvo policistov pri delu*. Diplomaska naloga, Ljubljana, Univerza v Mariboru, Fakulteta za policijsko-varstvene vede.
12. Podboj, A. (2009). *Avtomobilaska kriminaliteta s poudarkom na mejnih prehodih*. Diplomsko delo visokošolskega programa, Ljubljana, Fakulteta za upravo. Pridobljeno na: <http://www.fu.uni-lj.si/diplome/pdfs/diplomska/podbojanja.pdf> (10. 3. 2013).

IZJAVA*

Mentor PETER ČEPIN TOVORNIK, v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom DELO MEJNIH ORGANOV S POUČENJEM NA VARNOSTI V CESTNEM PROMETU, katere avtorici sta BARBARA NOVAK in NINA ZDOLŠEK

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na spletnih portalih z navedbo, da je nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 9. 3. 2013

Srednja zdravstvena šola Celje

Podpis mentorja

Podpis odgovorne osebe

* Pojasnilo

V skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja(-ice) in odgovorne osebe šole uvezati v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja(-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor(-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.